

HYVINVOINTIPOLITIikka

Hyvinvointipolitiikan linjana on yhteisvastuun yhteiskunta, todetaan peruspalveluministeri Liisa Hyssälälle 22. joulukuuta luovutetussa Hyvinvointi 2015 -ohjelmassa. Osana valtioneuvoston asettamaa sosiaalialan kehittämissanketta laadittu ohjelma määrittelee sosiaalialan pitkän aikavälin tavoitteita.

Hyvinvointi 2015 -ohjelma, sosiaali- ja terveysministeriö 22.12.2006

”Hyvinvointi 2015 -ohjelma haluaa edistää sellaista ajattelua, että kaikilla toimijoilla on mahdollisuus työskennellä hyvinvoinnin kehittämisen hyväksi sekä pyrkiä huonojen olojen ja syrjäytymisen estämiseen. Julkinen valta haluaa toimia hyvinvoinnin hyväksi kumppanuusperiaatteella enemmän kuin yksin. Yhteisvastuun yhteiskunnassa eri toimijat tuovat panoksensa sellaisiin asioihin, joihin niillä on mahdollisuus vaikuttaa.”

Kuva: Lea Suominen-Erhiö

Ulla Salonen-Soulié,
Huoltaja-säätiön toiminnanjohtaja, Kunnallisen
sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmän sihteeri

”Osallisuuden näkökulma toisi tarvittavaa uutta otetta.”

Osallistava kunnallinen sosiaalipolitiikka on vastaus Hyvinvointi 2015 -ohjelman haasteisiin

●Kunta- ja palvelurakenteiden muutos on lisännyt huolta ”sosiaalisesta”. Jos sosiaalihuolto pirstaloituu irrallisiksi palasiksi eri hallintokuntiin, katoaako sosiaalinen kokonaisnäkemys? Entistä tärkeämpää on nähdä sosiaalihuollon ja kunnallisen sosiaalipolitiikan merkitys kaikkien ihmisten osallisuuden vahvistajana.

Perinteistä palvelunäkökulmaa tulee avartaa ja keskustella perusteellisesti hyvinvointipolitiikan arvopohjasta, tavoitteista ja toteuttamisesta. *Hyvinvointi 2015* -ohjelma on odotettu linjauksena suomalaisen sosiaalipolitiikkaan.

Perustuslakiin kirjattu julkisen vallan vastuu kansalaisista on tulkittavissa ohjelman arvolahtokohdaksi. Kuitenkin ohjelman vahva yhteisvastuun yhteiskunta -tavoite jättää paljon tulkinnan varaa. Samalla jää monta isoa kysymystä käsittelemättä, näistä keskeisimpänä se, miten tavoitteet toteutetaan kunnissa.

Ohjelman yhteisvastuun yhteiskunnassa ei rajata vastuita yksilön, perheiden, yhteisöjen, yritysten eikä julkisen sektorin välillä, vaan siinä korostuu eri painotuksin hyvähenkinen ja tasavertainen kumppanuus. Valtion ja kuntien välistä – usein jännitteistä – suhdetta ei ohjelmassa ollenkaan avata.

Keskeiseksi haasteeksi ohjelmassa nostetaan yhteisten tavoitteiden muodostaminen ja yhteinen toiminta näiden tavoitteiden hyväksi. Hyvä näin, mutta miten sovittaa yhteen kansalliset tavoitteet ja painotukset ja toisaalta paikallisista ja seudullisista tarpeista ja oloista nousevat tavoitteet ja painotukset? Tavoitteiden asetteluun olisi myös luotava tasavertainen vuoropuhelu kunnallisen ja valtiollisen sosiaalipolitiikan toimijoiden välille.

Miten ohjelmassa korostettuja yhteisiä tavoitteita, yhteistä vastuuta ja yhteistyötä sitten parhaiten toteutetaan? Mielestäni vastaus löytyy kunnista. Kunta on asukkaidensa yhteisö. Sillä on laaja vastuu asukkaidensa hyvinvoinnista ja hyvinvointipalveluiden järjestämisestä. Paikallistason päätöksentekojärjestelmä on demokraattinen. Lisäksi kunnilla on velvollisuus edistää kuntalaisten osallisuutta – ja toteuttaa valtion viitoittamaa hyvinvointipolitiikkaa.

Yksilön ja yhteiskunnan välisiä vastuita ei pidä käsitellä ikään kuin vaihtoehtoina. Kun koko ohjelman teema on yhteisvastuu, tarvittavaa uutta otetta voisi tuoda osallisuuden näkökulma. Osallistavassa sosiaalipolitiikassa tavoitteena ei voi olla se, että vain toinen vastaa, vaan se, että molemmat ovat osallisia.

Kunnassa joudutaan punnitsemaan eri asukas- ja asiakasryhmien tarpeet, mutta kunnassa voidaan myös ottaa kuntalaisten ja yhteisöjen voimavarat aktiivisesti mukaan erilaisiin kumppanuuksiin. Näin kunnallinen sosiaalipolitiikka voi toimia osallistavana, kokoavana ja jakavana niin lähiyhteisössä ja eri ryhmien kesken kuin yksilötasollakin.

Sosiaalipolitiikassa on aina tarpeiden ja voimavarojen välinen epäsuhta, ja aina myös joudutaan tekemään priorisointeja. Ohjelma kuitenkin henkii voimakkaasti lisääntyvien oikeuksien suuntaan etenkin vanhushuollossa. Silloin kunnassa kokonaisvastuun kantavat päätöksentekijät joutuvat tekemään liikaisen työn: jättämään muut ihmisryhmät tai toimintalohtot vähemmälle.

Kuntatoimijoiden on päätöksiksi tehdessään otettava huomioon kokonaisuus kaikkien kuntalaisten kannalta. On suuri paikallisen, ammatillisen ja poliittisen johtamisen haaste pystyä arvioimaan eri päätösten sosiaaliset vaikutukset pitkällä aikavälillä.

Nyt jos koskaan tarvitaan pitkäjänteistä, kunnalliseen demokratiaan perustuvaa aktiivista ja osallistavaa kunnallista sosiaalipolitiikkaa. Tuntiessaan ihmisten arjen ja arjen asettamat vaatimukset kunnallinen sosiaalipolitiikka vastaa paikallisiin tarpeisiin ja osaa ottaa paikalliset voimavarat käyttöön.

Vahva kunta kunnallisen sosiaalipolitiikan perustana vahvistaa myös ehkäisevää työtä ja rakenteellista näkökulmaa – nekin ohjelman tavoitteita. ●